

ostri okus za čim lepše izražanje; naj pesni v ital. enajstercu; naj bo vir vse poezije razum in duh, namen pa moralna korist narodova. Z eno besedo: Zois je bil glede estetike in poetike navdušen učenec francoske poetike 18. stoletja, sploh dobe prosvetljenosti; in tak je bil tudi Vodnik. V II. delu razprave pa vidimo, koliko skuša Vodnik Zoisova načela praktično na svojih pesmih uporabiti in koliko ne. Dr. G. nam to Vodnikovo prizadevanje in predelavanje kaže na 8 pesnitvah: Zadovoljni Kranjec, Novo leto se vošči, Dramilo, Nemški inu kranjski konj, Vinske mušice, Milje, Moj spominik ter zlasti obširno: Ilirija zveličana. Ta del je precej utrudljiv. — Že naprej se veselimo kritične izdaje, ki bo izrekla končno sodbo o Vodnikovi poeziji i glede oblike i glede vsebine.

J. D.

F. Golar: **Rožni grm**. V Ljubljani 1919. Založila »Tiskovna zadruga«. 16°. 112 strani. Knjižica obsega štiri poglavja in vsebuje 56 pesmi. (Če povem še, da je znašal honorar za te pesmi 600 K, sem povedal morda preveč, dasi je prav, da vemo tudi to k zadevi »zastojkarjev«). Zbirka je čedna, in s tem še zdaleč ni povedano vse. Spomni nas na pesnika Burnsa, živeje na Koljčova, najživeje na Murna-Aleksandrova, a samo spomni nas; Golar stoji vseeno ko drevo v polju. Samo še njega imamo, ki je ostal zvest ti smeri in sebi; poiskal je lastno pot in si ustvaril svoj slog. Bil je Murn bolj stopljen z naravo, bolj njen duh in njeno notranje bistvo, lepši, globokejši; a je Golar realnejši, širši duši dostopniši, bolj naroden, bolj na prostor naše domovine omejen, in to mu daje posebno individualiteto. Nekoliko naslonjen na Župančiča in Murna je bil izdal »Pisano polje«; tu je bilo nekaj vidnih sledov svetovne dekadence. Kljub temu je bil Golar že tu v večini pesmi sam svoj, pesnik narode, njenega življenja, dela in veselja, polja in cvetočih vrtov, gorá in gozdov. Učil se je pri narodni pesmi. Zbirka, ki leži pred nami, je popolnejša. Golar se je osvobodil in se našel bolj ko v prvi zbirki, otrese se je vplivov z večjo energijo, umiril se je in poglobil. Svoje smeri ni spremenil, le bolj umerjeno, bolj dosledno in jasno jo je začrtal. Še vedno je pesnik narave in življenja v naravi. Iz njegovih pesmi (par izjem!) odseva neskajljeno veselje in sreča.

Visoko je solnce in zlati svoj voz
čez jasne, nebeške vozi planjave —
in polno srce je in velik je čas,
pohiti življenju nasproti v daljave!

Kot svečenik stopa skozi naravo, ko da bi se bal, da ne pogazi katere cvetke, da ne oskruni njenega diha. V njem je smeh; žalosti in obupa ne pozna; narava mu je radost in zdravje samo. Stare skrivnosti nam pripoveduje, v mnogih variacijah nam jih ponavlja in skoraj ne moremo biti hudi nanj radi velike množine cvetk, nevest, solnc in sreč. Toliko čistega in naravnega optimizma smo videli malokje.

To doznavanje je sicer enostransko in ne pelje do poglobitve. Filozof Golar ni. V njegovi notranjosti se odbija ena sama stran našega življenja najlepše in pada čisto pred nas. Zato ga bomo vseeno veseli, hvaležni za vsako solnčno sliko. Njegov jezik je naroden in lep, tekoč.

France Bevk.

Engelbert Gangl: **Zbrani spisi za mladino**. IV. Izdalo in založilo Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta. 8°. 100 strani.

Razmišljam, kakšen naj bo dober mladinski spis. Tak, kakršni so otroci in ne tak, kakršne si predstavljamo otroke. Sama živa kri, veselje in razposajenost, zdaj solze, zdaj smeh, naivnost, prirodna dobrota in hudobija, stokrat obljubljeni poboljšanje, stokrat nezavestno prelomljena beseda — to so otroci. Nimam onega veselega in zdravega vtisa, če vidim otroka, ki gre lepo umit in gladko počesan po najbližji poti v šolo; komaj, da si upa občudovati cvetke med potjo in poslušati ptičje petje. V šoli se vede vzorno, učitelju odgovarja glasno in mu zre v oči, celo modre stavke zna na pamet, doma je priden, po glavi mu šumijo besede o hvaležnosti, o dolžnosti... Po takih otrocih so ubrani skoraj vsi naši mladinski spisi, ki črtajo globoko mejo med dobrim in hudobnim, ki svariijo in učijo z drastičnimi vzgledi. Take spise imenujem »šolske«. Ne trdim, da ne bi smeli začrtati otrokom ideje bolj jasno, ko odraslim ljudem. V pesmi je pokazal to Župančič, v prozi nismo imeli skoraj še nikoogar. Vzorna bi bila Ivana Cankarja črtica: »Mater je zatajil«. Če vzamemo Ganglove spise s tega stališča, nam ne bodo povšeči, ker dobimo celoten vtis, ki se ga ne moremo otrestiti, ko da so spisani za šolo. Nekateri stavki so taki, kakor jih nikoli ne slišimo iz otročjih ust, če niso naučeni iz šolskih beril: »Lejte si no, kaj vse ne raste na tej božji zemljici!« Takih stavkov je mnogo. Jezik je pregostobeseden; zato so tupatam posamezni odstavki za otroke preveč zapleteni in premalo pregledni. Nemogućnosti, kakor je konec povestice: »Bolnice«, škodujejo. Kako pride otrok do takega logičnega sklepanja? Vendar pa moramo priznati pisatelju velike zasluge v naši mladinski literaturi; trdim, da je v prozi boljši ko v vezani besedi in da mu gre eno prvih mest na tem polju; upoštevati ga moramo, mnogo je storil, več ko marsikdo drugi. Njegovi stavki so pisani z ljubeznijo, s polnim srcem do mladine; trudi se, da bi bil njegov jezik lahek in lep; nekatera poglavja iz »Fantje od fare« so neoporečna; »Zadnja pot« je v sredi malo preveč razblinjena, a polna živega čuvstva. Knjižo bomo dali otrokom z veseljem v roke. Dobro je, da zberemo, kar je najboljšega v naši raztreseni mladinski literaturi, in zaključimo eno dobo. Od nove generacije pa pričakujemo, da ureže novo pot.

France Bevk.

Peter Bezruč: **Šlezke pesmi**. Z avtorjevim dovoljenjem iz češčine prevel Fran Albreht. Izdala in založila Slovenska Socijalna Matica. Tiskala Zvezna tiskarna v Ljubljani. 1919. XVI. 102 str. Cena 7 K.

Knjiža je za naše razmere zelo aktualna; zato jo pozdravljamo. Kdor čuti tragiko naših severnih bratov, bo užival te pesmi; zdi se nam, da je hodil Peter Bezruč po naših obmejnih krajih in je opeval našo dramo, ki se je odigravala todi do zadnjih dni. Kakor nova »Duma« se mi zde te pesmi. Sorodni smo bili v trpljenju češkemu narodu; ta vez je bila najtrajnejša, najmočnejša. Peter Bezruč je strnil v svojih pesmih — malo jih je — ves narodni in socialni boj ter težko trpljenje obmejnega ljudstva. Stopil se je s podjarmljenim ljudstvom v eno samo kopel tuže, smatra se za brata vseh trpinov ob steni narodnih sovražnikov. Uteleseni simbol češkega naroda v šleziji je. Njegovi